

adelma von vay

Mark Demarest

TRI VPRAŠANJA V ZVEZI Z ADELMO VON VAY

Mednarodni simpozij o življenju in delu Adelme von Vay - Ljubljana, 03. december 2012

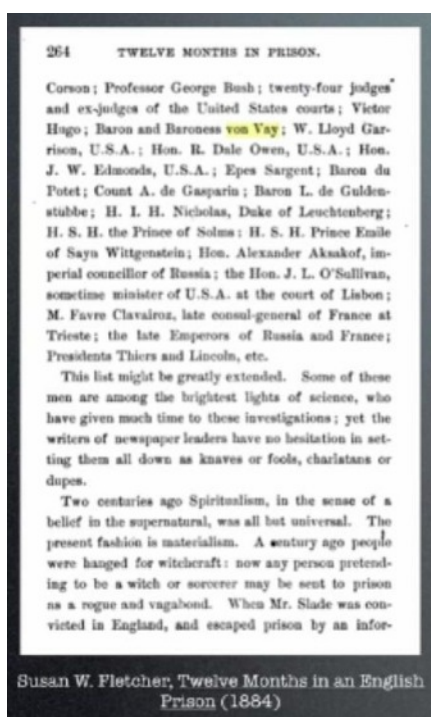
Pozdravljeni vsi skupaj! Sem Mark Demarest, kustos arhiva Emme Hardinge Britten. Danes bi si vzela nekaj minut, da se z vami pogovorim o zanimivih biblio-zgodovinskih vprašanjih v zvezi s knjigo *Duh, sila, snov* Adelme von Vay, zlasti o angleškem prevodu tega besedila. Po mojem mnenju natančen pogled na življenje in delo Von Vayeve odpira študentom spiritualizma in viktorijanskega okultizma nabor vprašanj, ki bi jih bilo resnično potrebno raziskati in razložiti. In razložil bom, zakaj menim, da je temu tako in katera so nekatera od teh vprašanj.

Vemo, da je bilo Von Vay ime, s katerim je bilo mogoče nekaj povezati. Kar večina študentov spiritualizma v angleščini ve o Adelmi Von Vay, ve preko branja del Emme Hardinge Britten. Emma se redno povezuje z imenom Von Vayeve. Tukaj je članek, z naslovom "Misticizem in norost" iz njene revije *The Two Worlds*, iz 15. junija 1888, v katerem pravi ...

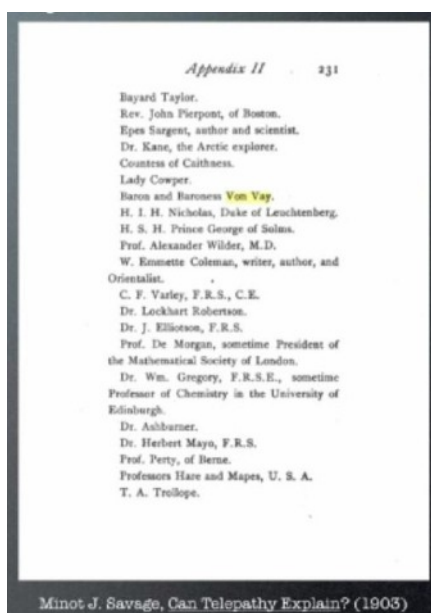
If the lovely Countess of Caithness, the beautiful Baroness von Vay; sparkling little Florence Corner, or her sister Kate Cook; bonny, good, and kind Mrs. Goldsbrough, of Bradford; good Joe Armitage; the sweet little ladies, Mrs. Green, Mrs. Bailey, and Mrs. Groom; jolly, happy, glorious Mr. Younger; Mr. Yates, of Nottingham; Mr. Eglinton; pleasant Mrs. Mellon, ever-kind and smiling Mrs. Wallis, or her genial husband—ALL MEDIUMS; together with some five or six hundred more in this country alone—should happen to read the above description, we are quite sure they will not feel the least bit offended; but they will either send him their portraits to convince their caricaturist of the pitiful nonsense he has been writing, or else believe—as our American cousins would say—that the man has been "poking fun at them." Whichever it may be, it is evident that he knows little or nothing of the subject he essays to write about, and in virtue of his ignorance and presumption would never have called forth this notice had we not felt it worth while to show to our adherents the positions of imbecility to which our antagonists are reduced when attempting to fight against "the outpouring of the spirit on all flesh."

Če bi ljubka grofica Caithness, lepa baronica von Vay; bleščča drobna Florence Corner ali njena sestra Kate Cook, dobra in ljubezniva ga. Goldsbrough iz Bradforda; dobri Joe Armitage; sladke mlade dame, ga. Green, ga. Bailey in ga. Groom; vesel, veličasten g. Younger; g. Yates iz Nottinghama; g. Eglinton; prijetna ga. Mellon; vedno prijazna in smejoča ga. Wallis ali njen genialni mož, z vsemi mediji; skupaj z nekaterimi petsto ali šesto samo v tej deželi, morda prebrali zgornji opis, smo povsem prepričani, da se nikakor ne bi počutili niti najmanj užaljene; ampak bi jim poslali svoje portrete, da bi prepričali njihove karikaturiste v beden nesmisel, ki ga je zapisal, ali jih prepričal – kakor bi rekli naši ameriški bratrance – da se je človek »delal norca iz njih«. Kakorkoli že, očitno je, da ve malo ali nič o predmetu, ki se ga je lotil opisovati; in zaradi njegove nevednosti in domnevanja, ne bi nikoli zapisali tega, če ne bi čutili, da je potrebno pokazati našim privržencem imbecilna stališča, na katera edina se lahko naslonijo naši nasprotniki, ko se skušajo boriti proti »izlivanju duha na meso.« (Emma Hardinge Britten, "Misticism and Madness," in the 15 June 1888 issue of the *The Two Worlds*.)

Kdor ni specialist za spiritualizem, verjetno ne bo prepoznal večine teh imen. Priznam, da sem leta svojega življenja delal na področju anglo-ameriškega spiritualizma, pa sploh ne vem, kdo je Joe Armitage, toda ena od stvari, ki me pri tem odlomku strese, je ta, da sta Marie Countness of Caithness in Adelma von Vay sinonima za kontinentalni spiritualizem. In to je za Emmo Hardinge Britten povsem običajno. Ko želi navesti imena, ki zastopajo kontinentalni spiritualizem, v resnici uporablja le dve imeni in govori o Marie Coutness of Caithness ali pa govori o Adelmi Von Vay. In to je še posebej pomembno, če se zavedate, da je bila Brittnova finančno vezana na Lady Caithness, ker je Lady Caithness financirala revijo *The Two Worlds* in dala na voljo Brittnovi kapital tudi za druge projekte. Brittnova je bila torej zelo vezana na Marie Coutness of Caithness. Pri tem pa Adelma von Vay zavzema podobno pomemben položaj v Panteonu spiritualističnih svetilnikov Emme Hardinge Britten.

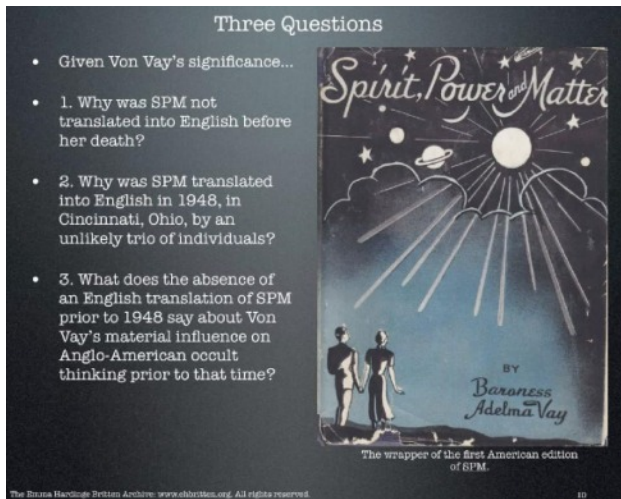
Vendar pa niso samo dela Emma Hardinge Britten tista, v katerih bomo našli povezovanje z Adelminim imenom. Najdemo ga v najrazličnejših besedilih v okviru spiritualističnega korpusa. Tukaj, na primer, se leta 1884 Susan Fletcher v svojem besedilu "Thelwe Month in an English Prison" (Dvanajst mesecev v angleškem zaporu) povezuje z imenom Von Vayeva, pri čemer se Von Vayeva pojavlja v zelo uglednem kontekstu, med profesorjem Georgem Bushem, človekom, ki je napisal prvo pomembno teoretično besedilo o spiritualizmu, in Victorjem Hugojem, romanopiscem, na eni strani, in Lloydom Garrisonom, Robertom Dalejem Ownom, sodnikom Edmondsom, Epesom Sargentom, perrenistom de Potetom, in seznam se še nadaljuje. To so svetilniki. In poveže se z imenom Von Vay v nekem zelo problematičnem besedilu, v katerem se v bistvu opravičuje, zakaj mora dvanajst mesecev preživeti v angleškem zaporu zaradi mediumistične goljufije in kraje.

Lahko gremo v drugo skrajnost, k zelo uglednemu besedilu, objavljenem dvajset let pozneje, h knjigi dr. Savagea "Can Telepathy Explain?" (Ali lahko pojasni telepatija?) in zopet najdemo Von Vayeva povezano s podobnim seznamom. Tu so Epes Sargent, dr. Kane, raziskovalec Arktike, domnevno zakonski mož ene od sester Fox, po drugi strani pa imamo še imena kot so Alexander Wilder, W. Emmette Coleman, Cromwell Vairley, John Eliotson, William De Morgan, William Gregory, in to so zopet svetilniki gibanja. Osrednje, kanonične osebnosti spiritualizma. In Von Vayeva je ravno tam, sredi njih.

Če zavzamem širše stališče in pogledam v 1500 besedil standardnega spiritualističnega in okultnega korpusa, v katerem so samo angleška besedila, je Von Vayeva citirana 43-krat, v 43 ločenih

besedilih, od začetka sedemdesetih let devetnajstega stoletja do leta 1917. Da bi umeril to podatkovno točko, lahko ugotovimo, da je v teh besedilih v istem korpusu 190 referenc sklicuje na Zöllnerja, avtorja verjetno najbolj zapletenega in kontroverznega dela teoretičnega spiritualizma, "Transcendentalna fizika". Zdaj bi lahko sklepali, da to pomeni, da je Von Vayeva razmeroma nepomembna, navsezadnje je bil Zöllner naveden v 190-ih besedilih, Von Vayeva pa zgolj v 43-ih, vendar gre za dva zelo različna konteksta. Zöllnerjevo "Transcendentalno fiziko" je v angleščino prevedel C. C. Massey, eden od ustanoviteljev Teozofskega društva. To besedilo so na splošno brali angleško govoreči spiritualisti, o njem so na splošno razpravljali, bilo je tudi zelo sporno, in med drugim je obravnavalo najbolj kotroverznega medija devetnajstega stoletja, Henryja Sladea, kot pišočega medija, ali v Zöllnerjevem primeru ... Medija. Torej, tu imamo na Zöllnerjevi strani strani zgoščeno teoretično delo z referencami v 190-tih delih, medtem ko nam Von Vayeva ni pustila nobenega teoretičnega dela v angleščini in je do časa njene smrti navedena v 43-ih besedilih znotraj istega korpusa. Torej, moje razumevanje teh podatkov je, da je bila Von Vayeva izjemno pomembna, glede na to, kako malo gradiva, ki ga je napisala je bilo v njenem življenju dejansko na voljo angloameriškim spiritualistom. Torej, glede na njen pomen, za katerega menim, da je nesporen, njene vloge morda ne razumemo, vendar pa ne moremo zanikati, da ni resnična, zato se mi v zvezi s tem porajajo tri zanimiva vprašanja.

TRI VPRAŠANJA v zvezi s pomenom Adelme von Vay ...

1. Zakaj knjiga *Duh, sila, snov* ni bila prevedena v angleščino pred njeno smrtjo?

2. Zakaj je bila knjiga *Duh, sila, snov* prevedena v angleščino leta 1948, v Cincinnatiju, Ohio, s strani nenavadne trojice ljudi?

3. Kaj odsotnost angleškega prevoda *Duh, sila, snov* pred letom 1948 pove o dejanskem vplivu Von Vayeve na anglo-ameriško okultno mišljenje pred tem časom?

Prvo vprašanje je, zakaj njena knjiga *Duh, sila, snov*, za katero menim, da je njeno osrednje teoretično besedilo, pred smrtjo ni bila prevedena v angleščino? Drugo vprašanje je, zakaj je bila prevedena v angleščino v povojnem času, leta 1948, in to v v kraju Cincinnati, Ohio, in s strani malo verjetnega tria posameznikov? In še vprašanje, kaj govori odsotnost angleškega prevoda knjiga *Duh, sila, snov* pred letom 1948 o materialnem vplivu Von Vayeve na angloameriško okultno razmišljanje pred tem časom? Von Vayeva je pomembna, vendar ne vemo, zakaj. Njeno teoretično gradivo je v angleščini na voljo šele po letu 1948, vendar pa ima vseeno vpliv. Kakšna je narava tega vpliva? Je oseben? Ali veliko potuje? Je aktivna dopisnica? Kako vpliva na razmišljanje pomembnih osebnosti spiritualističnega gibanja?

1. Why No English Translation Prior To 1948?

- Two answers:
  - Caroline Corner
  - Christian-Reincarnationist Spiritualism

Caroline Corner, circa 1895

Von Vay on reincarnation from the 1946 Shiller edition

The British Hardship Britain Archive: www.bhbritain.org. All rights reserved. 21

1. ZAKAJ NI PRIŠLO DO ANGLEŠKEGA PREVO- DA PRED LETOM 1948?

Dva odgovora:

- Caroline Corner;
- Krščansko-reinkarnacijski spiritualizem.

Glede prvega vprašanja mislim, da nanj lahko odgovorimo. Zakaj pred letom 1948 ni bilo angleškega prevoda? Ponudil vam bom dva odgovora, za katera menim, da pojasnjujeta to dejstvo. Prvi je domnevna izbira posrednika Von Vayeve. Ko v času njenega življenja berete o Von Vayevi v angloameriški periodični literaturi, se Caroline Corner, metaforično rečeno, nahaja pred Von Vayevo; je poročevalka ali pa je tik ob njej. Je oseba, na katero opozarjajo drugi ljudje, ko govorijo o prevodih zapisov Von Vayeve, zlasti njenega dnevnika. Je oseba, za katero se zdi, da je bolj kot kdorkoli drug posrednik Von Vayeve v Angliji.

Caroline Corner, je po mojem mnenju, svakinja Florence Cook, slavnega materializacijskega medija. Carolinin brat Edward Algie Cook se je poročil s Florence Cook, ki je tako postala Florence Cook Corner. In mislim, da je to pomenilo tudi vstop Caroline Corner v spiritualistično skupnost. Na voljo imamo poročila iz prve roke o sodelovanjih Caroline Corner na nekaterih seansah materializacij Florence Cook. Caroline redno piše za reviji *Light in Medium and the Daybreak* ter za druge spiritualistične revije v poznih devetnajsto-osemdesetih letih, vendar pa se nato preseli na Cejlon, se poroči in ostane na Cejlonu do smrti svojega moža. Ko se v začetku dvajsetega stoletja vrne v Anglijo, piše o okultnih temah v teozofski periodiki in drugod, vendar je veliko bolj folkloristka in priljubljena pisateljica kot spiritualistka.

To mi pove, da Caroline Corner ni bila niti resna spiritualistka, niti je kot spiritualistko niso jemali drugi spiritualisti. Torej, v kolikor je Von Vayeva izbrala Caroline Corner za posrednico za objavljanje v angleškem jeziku, se je slabo odločila. Ali se je dejansko tako odločila, ne vem. Ali je bila napoved Caroline Corner, da prevaja dnevnik Von Vayeve točna ali ne, ne vem? Vsekakor nam to ne pomaga v celoti pojasniti, zakaj ni bilo nobenega angleškega prevoda knjige *Duh, sila, snov* pred letom 1948.

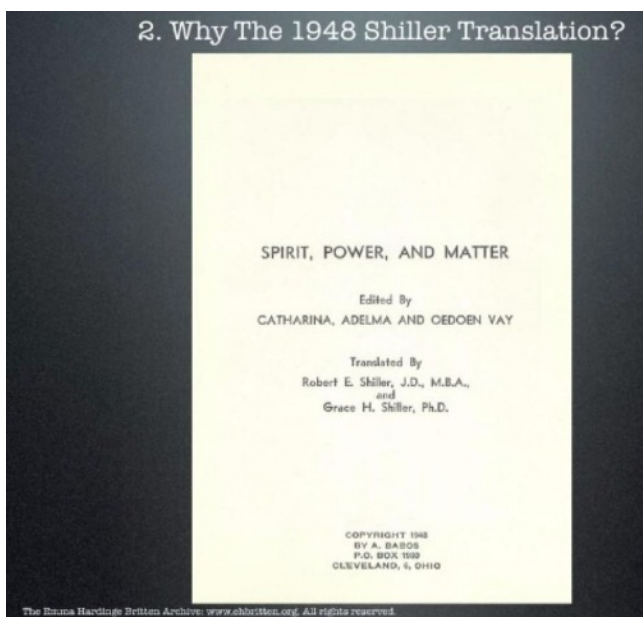
Vendar pa mislim, da preostanek odgovora ponuja sama vsebina knjige *Duh, sila, snov*. In to zelo enostavno. Von Vay je bila krščansko-reinkarnacijska spiritistka. V resnici si lahko zamislim le še eno osebo podobne velikine, ki je sprejela to smer, in to je bila, dovolj zanimivo, Marie Coutness of Caithness. Dejansko je Von Vayeva poskušala prestopiti preveč bojnih črt pri povezovanju krščanske misli, reinkarnacionizma in spiritualizma v skladen nauk. Razkol med krščanskimi in nekrščanskimi spiritualisti se je zgodil zelo zgodaj, konec 1850-ih let, in nekrščanski spiritualisti preprosto niso bili zainteresirani za krščanski nauk, ampak so bili večinoma aktivno, agresivno protikrščanski. Sodelovali so v zgodnejši svobodomiselnosti usmeritvi, ki so jo v prvi polovici devetnajstega stoletja sprožili an-

gleški in ameriški misleci in pisatelji. V veliki meri so razkrivali in/ali napadali krščanstvo kot ravno tisto vrsto institucionalizirane dogme, ki se ji je spiritualizem hotel izogniti. In seveda je bil reinkarnacionizem v veliki meri francoski spiritistični pojem, ki v anglo-ameriškem spiritualizmu ni bil nikoli dobro sprejet. In ko Teozofsko društvo postalo sila, s katero je bilo treba računati, vsaj od konca 1880-tih, je reicarnacionizem pripadel svetu Teozofskega društva, je postal del njegove nad-strukture, njegove ideologije. Pri tem so bili spiritisti večinoma v nasprotju s Teozofskim društvom, deloma tudi zato, ker so bili v nasprotju s predstavami o reikarnaciji, ki so spodkopavale linearno, progresivno gibanje k popolnosti Duha, ki je v središču spiritualističnega mišljenja.

Kratek odgovor na to vprašanje: zakaj pred letom 1948 ni bilo angleškega prevoda, je torej ta, da Von Vayeva s Caroline Corner morda ni izbrala primerne posrednika, in ker vsebina knjige *Duh, sila, snov* verjetno ne bi našla širšega občinstva v angloameriški spiritualistični skupnosti. Nekrščanske spiritualiste verjetno ne bi zanimala njena krščanska vsebina, nekrščanskih in krščanskih spiritualistov pa njena reinkarnacijska vsebina. Von Vayeva je zasledovala zelo sinkretično, sintetično teorijo spiritualizma, ki v času njenega življenja preprosto ni imela veliko občinstva. Torej, moja razlaga o odsotnosti objave angleškega prevoda knjige *Duh, sila, snov* še za časa življenja Von Vayeve življenju pa nikakor ne vodi k odgovoru na moje drugo vprašanje, in to je, kar me še posebej moti, razlog, zakaj se je dejansko leta 1948 nato zgodil prvi angleški prevod knjige *Duh, sila, snov*.

Zakaj so ti trije ljudje, Robert E. Schiller, njegova žena Grace H. Schiller in Agnes Babos, imetnica avtorskih pravic in založnica dela, zakaj so ti trije posamezniki v poznih štiridesetih letih v Cincinnatiju v Ohio proizvedli izdajo angleške izdaje knjige *Duh, sila, snov*.

Zdaj, kot morda nekateri od vas veste, je tovrstna zgodovinska preiskava zelo majhnega obsega to, kar počnem večino mojega časa, in iz tega pravzaprav izhaja moje zanimanje za Von Vayevo. To sem opravljal kot ozadje za prispevka dveh mojih kolegov, ki se prav tako predstavljata na tej konferenci, in sicer, da bi ustrezno razumela odnos med Von Vayevo in Caroline Corner na eni strani ter izvor tega besedila na drugi.

2. ZAKAJ PRIDE DO SCHILLERJEVEGA PREVODA LETA 1948?

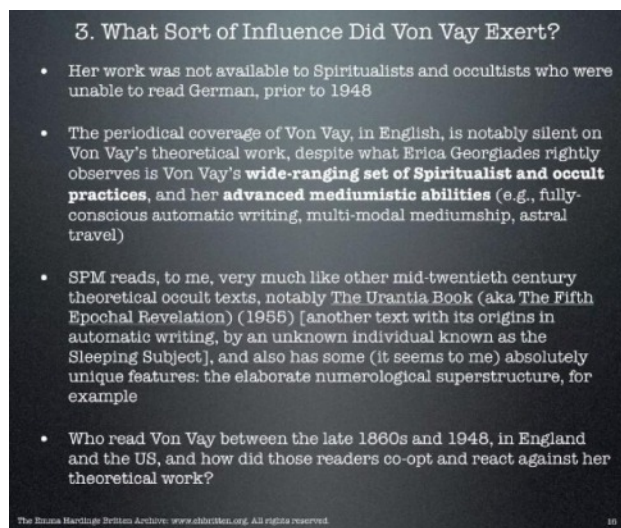
Torej, ko sem si šel ogledat izdajo Cleveland Edition knjige *Duh, sila, snov* iz leta 1948, so se stvari zelo hitro zakoplicirale. Torej, delo sta prevedla Robert Schiller in njegova žena Grace Schiller. Takrat sta oba učitelja. Grace je očitno še naprej poučevala do konca svojega življenja. Robert Schiller, po drugi strani, pa je zapustil akademsko delo in postal agent Internal Revenue Service, kar je nato opravljal večino svojega življenja, preden je postal v poznih letih svojega življenja paraplegik. Oba sta bila očitno zelo dobro izobrazena človeka. Menim, da je, na podlagi pregleda besedila, njun prevod temeljil na izdaji knjige iz leta 1869 v nemščini. Očitno sta bila oba usposobljena za prevajanje, saj sta bila oba Nemca. Pravzaprav sta bila nemška Juda, ki sta konec 1930-ih zapustila Nemčijo zaradi vzpona Hitlerja in nacizma. Pobegnila sta razmeroma zgodaj in očitno sta bila del večjega števila izseljenih sorodnikov v Cincinnati v poznih tridesetih, kajti, ko umre prva žena in so-prevajalka Roberta Schillerja, Grace, kot se spomnim, v devetnajsto sedemdesetih letih, se Robert Schiller ponovno poroči, zelo hitro se ponovno poroči z žensko po imenu Julia, katere dekliškega imena nisem mogel ugotoviti. Toda Robert in Julia, ki sta skupaj do konca njunih življenj in skupaj naredita samomor, se poznata že iz otroštva. Julia je, tako kot Robert in Grace, zelo dobro izobrazena, je koncertna glasbenica in očitno ima globok intelektualni rodovnik, ki presega pričakovanja.

Torej imamo Roberta in Grace Schiller, ki opravita prevod, medtem ko avtorske pravice zaščiti in verjetno tudi plača prevod in objavo ženska po imenu Agnes Babos, madžarska priseljenka, ki živi dobršen del svojega življenja do svoje smrti v Clevelandu v Ohio ter nikoli ne postane ameriška državljanka. O Agnes Babos nisem mogel dobiti veliko informacij, toda, tako ona kot Schillerjeva, ima v svojem življenju neverjetno veliko osebne tragedije, vključno s smrtjo zeta in vnuka ter očitno nosterjto svoje hčere. Torej, vzemite to zastrašujočo čudno mešanico ljudi in ji dodajte človeka, ki je na straneh prve izdaje naveden kot Frank Szikossy - madžarsko ime. Mislim, da je Frank verjetno amerikanizacija madžarskega imena Ferenc, vendar pa o njem ne morem zvedeti popolnoma ničesar - v javnih zapisih v ZDA gospoda Szikossyja sploh ni. Nikogar s tem priimkom, nobenega vstopa v ZDA, nobenega izstopa iz ZDA, nič. Kar zadeva javne evidence, ta oseba nikoli ni vstopila v ZDA, kaj šele, da bi preživela določen čas v Clevelandu v Ohio, ki na splošno ni prvi pristan novih priseljencev. Nagibam se k špekulacijam, in nič več kot to, da Frank, Ferenc Szikossy sploh ni bil v ZDA, da je vpis v prvo izdajo napisal iz tuje države, verjetno iz katere koli države, ki so lahko bile v času Von Vayevih njun dom.

Stvari pa so še nekoliko bolj zapletene. Običajno, ko se dva ali trije državljani zberejo in v samozaložbi izdajo majhen prevod tega, kar je navsezadnje dokaj obskurno delo duhovne filozofije devetnajstega stoletja, običajno pričakujete, da bo knjiga, ki je izdana v Clevelandu v Ohio, tudi natisnjena v Clevelandu v Ohio pri lokalnem tiskarju. Vendar pa to ne velja za prvo ameriško izdajo knjige *Duh, sila, snov*. Natisnil jo je Progress Press iz Brea, zdaj Brea, v Kaliforniji. To je samo po sebi presenetljivo in nenavadno, vendar to ni vse. V zvezi s tem časopisom, Progress Press iz Brea v Kaliforniji, praktično ne najdem nobenega izida. Od leta 1948 do leta 1955, kar se zdi celotna operativna zgodovina te entitete, najdem le štiri natisnjena ali objavljena besedila. Obstaja knjiga *Duh, sila, snov*, obstaja bibliografija z naslovom "Desert Treasure" (Puščavski zaklad), objavljena leta 1948, založnikov zapis o romanu "The Last Enemy" (Zadnji sovražnik), ki je izšel leta 1953 in ga je napisala ženska po imenu Rebecca True - verjamem, da je to prikrito ime, tako da ne morem najti ničesar v zvezi z romanom niti z avtorjem; in končno leta 1955 so založniki pesniške zbirke Ethel Jacobson z naslovom "Mince in the link" (Zmleto v povezavi). Jacobsonova je v nasprotju z Rebecca True, E. I. Edwardsom in Frankom

Williamsom nekoliko bolj znana pisateljica. Pogosto je pisala za revijo *Nature Magazine*, ki je bila pomembna ameriška publikacija. Revija *Nature Magazine* je ob objavi delo prijazno ocenila in ga pozitivno ocenila. Nagibam se k domnevam, da je med Ethel Jacobson, pisateljico, in revijo Progress Press iz Brea v Kaliforniji obstajalo neko razmerje; morda je bila lastnica ali upravljavka tega tiska, zato je verjetno, da je obstajalo določeno razmerje med Ethel Jacobson ter Agnes Babos, Grace Schiller in Robertom Schillerjem. Toda tudi Progress Press je problematičen, morda gre dejansko za prejšnjo inkarnacijo podobno imenovane organizacije, Progress Press iz Chicaga v Illinoisu, ki je bila v devetnajsto dvajsetih letih aktivna v Chicagu in je objavila nek material in jo je vodil mož po imenu Vernon T. Browns. Ta organizacija je lahko po drugi strani reinkarnacija časopisa Progress Press, ki je v zgodnjem delu dvajsetega stoletja deloval v Battle Creeku v Michiganu. Tisti, ki so seznanjeni z zgodovino ameriškega spiritualizma bodo ob imenu Battle Creek, Michigan, dvignili obrvi, ker je bil ta kraj "vroča točka" za spiritualiste in praktikante okultnih praks te ali one vrste od leta 1860 dalje. Iz Battle Creeka v Michiganu je delovalo več pomembnih gibanj, več znanih osebnosti. Če so te tri organizacije povezane, potem dejansko obstaja neka okultna povezava s Progress Press iz Brea v Kaliforniji.

To je vse, kar sem lahko ugotovil, in če sem iskren, je trajalo precej dlje kot sem mislil, da sem prišel do tega bornega rezultata. V bistvu je še vedno skrivnost, zakaj so Robert Schiller, Grace Schiller, Agnes Babos in Frank Szikossy leta 1948 v Clevelandu v Ohio pripravili angleški prevod knjige *Duh, sila, snov*. Edina verjetna razlaga, ki jo lahko najdem, je ta, da so bili nekateri ali vsi vpleteni v mednarodno skupino spiritualistov in/ali okultistov, ki so delovali iz teoretičnega dela Adelme von Vay, in so, zaradi pomanjkanja boljšega izraza - Vayanci. Za to hipotezo nimam dokazov, vendar je to trenutno moja delovna hipoteza. Glede na ti dve dejstvi, da teoretično delo Von Vayeve v njenem življenju ni bilo prevedeno v angleščino in da prvič vidimo teoretično delo Von Vayeve prevedeno v angleščino leta 1948, na malo verjetnem mestu in s strani malo verjetne skupine ljudi, to sproža moje tretje vprašanje:

3. KAKŠNO VRSTO VPLIVA JE DEJANSKO IMELA ADELMA VON VAY?

- Njeno delo pred letom 1948 ni bilo na voljo spiritualistom in okultistom, ki niso sposobni brati besedil v nemškem jeziku;
- Periodični tisk v angleškem jeziku ne poroča kaj dosti o teoretičnem delu Adelme von Vay, čeprav Erica Georgiades pravilno poudarja širok razpon spiritualističnih in okultnih praks Von Vayeve ter njene napredne mediumistične sposobnosti (to je, polno zavestno avtomatsko pisanje, večplastno medijstvo, astralno potovanje);
- Knjiga *Duh, sila, snov* se mi zdi zelo podobna drugim okultnim besedilom iz sredine dvajsetega stoletja, kot na

primer *The Urantia Book* (ali *The Fifth Epochal Revelation*, 1955) [drugo besedilo, ki izvira iz avtomatskega pisanja neznanega avtorja, znanega po imenu Sleeping Subject], ki tudi vsebuje nekatere (tako se mi zdi) povsem edinstvene poteze: dovršeno numerološko nad-strukturo, na primer;

- Kdo je bral Von Vayevo med leti 1860 in 1948 v Angliji in ZDA, in kako so ti bralci reagirali, sprejeli in se odzvali na njeno teoretično delo?

Vemo ali menim, da vemo, da njeno delo ni bilo na voljo spiritualistom in okultistom, ki pred letom 1948 niso znali brati nemščine. Da bi bilo jasno, je to po moji oceni večina spiritualistov in okultistov. Večina spiritualistov in okultistov ni bila večjezična; tisti, ki so bili večjezični, verjetno sploh niso brali nemščine.

Ko gledamo poročanje periodičnega tiska o Von Vayevi v angleščini, je to o njenem teoretičnem delu še posebej tiho. Mislim, da sem to že pojasnil, in sicer, ker je bil njeno teoretično delo sporno, ker je bila tako kristjanka kot reincarnacionistka. To pa se je dogajalo kljub temu, da je imela, kar vam je Erica Georgiades bodisi že predlagala, ali pa vam še bo, Von Vayeva zelo širok nabor spiritualističnih in okultističnih praks in da je imela zelo napredne mediumske sposobnosti ter ni bila tipičen medij. Ne samo, da se je globoko posvetila teoretičnemu delu, ampak je imela tudi zelo dovršene spretnosti. Lahko se je ukvarjala s popolnoma zavestnim avtomatskim pisanjem, kar v času dela ni običajno, bila je multimodalni medij, lahko je hkrati tudi samodejno zrla in pisala, poroča pa tudi o številnih primerih astralnega potovanja, ki je bilo že samo po sebi zelo sporna tema v času njenega življenja in nikakor ni bilo ortodoksno spiritualistično prepričanje.

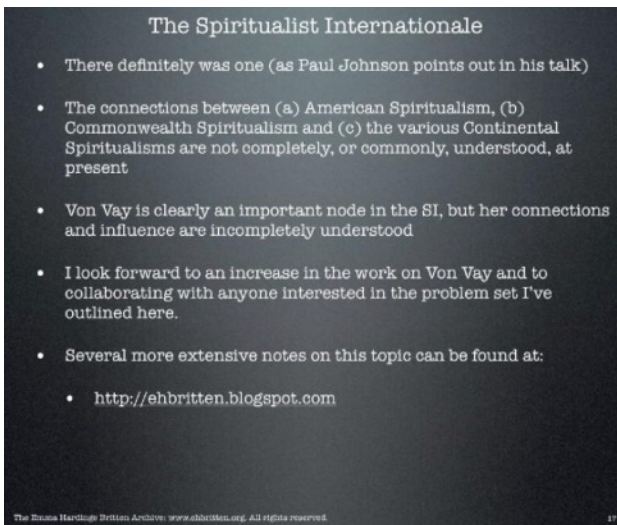
Ko berem knjigo *Duh, sila, snov*, se mi bere podobno kot druga teoretična okultna besedila sredi dvajsetega stoletja, pri čemer imam v mislih zlasti "Knjigo Urantija", znano tudi kot "Peto epohalno Razodetje" in ki je bila objavljena leta 1955. Tistim, ki ne veste ničesar o tej knjigi, bom potešil radovednost ... To ni nič manj kot znanstvena fikcija, vesoljsko delo o Oporoki Jezusa Kristusa. Je izredno zapleteno delo. In kar je zanimivo, gre za besedilo, ki je nastalo, vsaj po mojem mnenju, natanko tako, kot je nastala knjiga *Duh, sila, snov*. Vemo, da je knjiga *Duh, sila, snov* nastala s samodejnim pisanjem. V angleški različici je ta postopek izrecno opisan preko pričevanj drugih ljudi in ne Adelme Von Vay, kako je dejansko knjiga nastala. Podobno je nastala tudi "Knjiga Urantija"; to je, z avtomatskim pisanjem neznanega posameznika, ki ga Uranti imenujejo spalni subjekt. Voditelja gibanja Urantia sta bila večino svojega življenja zdravnik Sadler in njegova žena. Bila sta zelo jasna glede tega, kako je delo nastalo, bila sta zelo jasna, da nista bila njegova snovalca; sklicevala sta se na posameznika, ki je napisal besedilo kot speči subjekt. Glede identitete te osebe je nekaj polemike.

Po mojem mnenju obstaja veliko podobnosti med kozmogonijo in metafizičnimi mehanizmi "Knjiga Urantija" in mehanizmi knjige "Duh, sila, snov". To bi lahko bilo naključje, vendar je za vas pomembno, da veste, da so Uranti sami identificirali več kot sto drugih knjig, iz katerih si je izposojala vsebino "Knjiga Urantija". In ko pravim sposojala, bi nekdo drug lahko uporabil besedo prepisala. Zdi se mi, da je povsem verjetno, da si "Knjiga Urantija" sposoja iz knjige "Duh, sila, snov".

In mislim, da bi to lahko bila plodna tema za raziskavo za nekoga, ki je tej dejavnosti bolj predan kot jaz. Glede na tovrstne podobnosti se v SPM nahaja tudi material, ki je po moji oceni na robu edinstvenosti; predvsem imam v mislih dodelano numerološko nad-strukturo, ki jo najdemo v knjigi "Duh, sila, snov". Popolnoma priznam, da meni osebno ne pomeni nič. Iz nje nisem sposoben povzeti nobenega smisla. Čeprav sem morda neumen, pa imam po drugi strani izkušnjo s številnimi besedili na tem področju v angleščini od konca sedemnajstega stoletja do konca druge svetovne vojne, pa nisem srečal bolj dodelane numerične nad-strukture kot jo najdemo v knjigi "Duh, Sila, snov". Zame je fascinantno, ne morem odkriti niti ugotoviti, od kod bi lahko Von Vayeva dobila takšno nad-strukturo. Zdi se mi, da je njena stvaritev, takšna, ki ima zelo malo predhodnikov in zelo malo posnemovalcev. Zato me zelo zanima, kdo je Von Vayevo bral v nemščini ali v drugih jezikih, razen v angleščini,

med 1870 in 1948 v Angliji ali v ZDA in kako so ti bralci sprejeli in reagirali na njeno teoretično delo. To je zame zelo pomembno vprašanje, morda najpomembnejše od treh vprašanj, ki sem jih postavil. In tukaj je razlog zakaj.

SPIRITUALISTIČNA INTERNACIONALA

- Ta je določno obstajala (kakor poudarja v svoji predstavitvi Paul Johnson);
- Povezave med (a) ameriškim spiritualizmom, (b) Commonwealth spiritualizmom in (c) različnimi kontinentalnimi (evropskimi) spiritualizmi trenutno še niso popolnoma ali na splošno dobro razumljene;
- Von Vayeva je povsem jasno zelo pomemben člen v Spiritualistični Internacionali, vendar njene povezave in vpliv ni popolnoma razumljen;
- Veselim se bolj poglobljenega raziskovanja Adelme von Vay in sem pripravljen sodelovati z vsakim, ki ga zanima problem, ki sem ga izpostavil.
- Številne opombe o tem vprašanju je mogoče najti na povezavi: <http://ehbritten.blogspot.com>

V zgodovini spiritualizma imamo na splošno težavo in to je: vemo, da je obstajala Spiritualistična Internacionala, mednarodno spiritualistično gibanje. Paul Johnson je na to bodisi že opozoril bodisi bo to še opozoril v svoji predstavitvi. Vsekakor je obstajala, vendar pa resnično ne razumemo povezav med ameriškim spiritualizmom in spiritualizmom Commonwealtha, pri čemer ne mislim samo na spiritualizme v Angliji, na Škotskem in na Irskem, ki se tudi sami razlikujejo, ali s spiritualizmom v Walesu, ki je spet drugačen. Ne razumemo odnosa znotraj anglo-ameriškega spiritualizma ali njegovega odnosa do različnih oblik kontinentalnega spiritualizma, ker obstajajo velike razlike v teoriji in praksi ter v prepričanjih že med francosko in špansko različico kontinentalnega spiritualizma, pa s frakcijami nordijskega spiritualizma in ruskega spiritualizma. Vemo, da je obstajala mreža in da je bila ta mreža razmeroma razrahljana; da je obstajalo sorazmerno malo pomembnih vozlišč, ki so povezovala te nacionalne diskurze. In prepričan sem, da je bila Von Vayeva pomembno vozlišče v tej Spiritualistični internacionali, vendar pa njene povezave in vpliv v najboljšem primeru ne razumemo popolnoma. Je obstajala povezava med Emmo Hardinge Britten in Adelmo von Vay? Brez dvoma je bila to tesna povezava; to je bila za Emmo tako pomembna povezava kot njena povezava z Marie grofico Caithness, toda za razliko od njene povezave z Marie grofico Caithness, o kateri vemo veliko, ne vemo ničesar o naravi odnosa med Emmo Hardinge Britten in Adelmo von Vay. Ne vemo ničesar o možnosti neposrednega odnosa med Von Vayeva in Heleno Blavatsky, kar je enako pomembno za nas, da bi ga razumeli. Ne vemo ničesar o odnosu med Von Vayeva in Marie grofico Caithness, žensko, s katero bi imela teoretično in geofizično veliko skupnega.

Zato sem bil zelo opogumljen, ko sem videl, da se pripravlja ta konferenca. Veselim se večjega raziskovanja Von Vayeva in zelo me zanima sodelovanje z vsemi, ki jih zanima nabor problemov, ki sem ga tukaj opisal. Za tiste, ki vas zanima več informacij, obstajajo obsežnejši zapisi o tej temi z navedki, ki jih najdete v mojem blogu na url: <http://ehbritten.blogspot.com>

Najlepša hvala za vašo pozornost.